

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

PL. ÚS 67/2014-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí pléna 17. decembra 2014 predbežne prerokoval sťažnosť E. T., a 153 oprávnených voličov volebného obvodu Veľké Dvorníky, vo veci namietanej neústavnosti a nezákonnosti volieb starostu obce Veľké Dvorníky konaných 15. novembra 2014 (Rvp 15509/2014), sťažnosť A. F., a 153 oprávnených voličov volebného obvodu Veľké Dvorníky (Rvp 15510/2014) a J. V, a 153 oprávnených voličov volebného obvodu Veľké Dvorníky (Rvp 15511/2014) vo veci neústavnosti a nezákonnosti volieb poslancov do Obecného zastupiteľstva vo Veľkých Dvorníkoch konaných 15. novembra 2014, všetci zastúpení advokátom JUDr. Petrom Peružekom, advokátska kancelária, Radlinského 1, Hlohovec, za účasti J. Ü. a E. Ür., Strany maďarskej komunity – Magyar Közösség Pártja (SMK-MKP), Čajakova 8, Bratislava a strany SMER – sociálna demokracia (SMER – SD) Súmračná 25, Bratislava, a takto

r o z h o d o l :

1. Veci vedené pod sp. zn. Rvp 15509/2014, Rvp 15510/2014 a sp. zn. Rvp 15511/2014 s p á j a na spoločné konanie, ktoré bude ďalej vedené pod sp. zn. PL. ÚS 67/2014.

2. Sťažnosť E. T. a 153 oprávnených voličov volebného obvodu Veľké Dvorníky p r i j í m a na ďalšie konanie.

3. Sťažnosť A. F. a 153 oprávnených voličov volebného obvodu Veľké Dvorníky a sťažnosť J. V. a 153 oprávnených voličov volebného obvodu Veľké Dvorníky o d m i e t a ako zjavne neopodstatnené.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 25. novembra 2014 doručená sťažnosť neúspešného kandidáta na funkciu starostu E. T (ďalej len „sťažovateľ 1“), a 153 oprávnených voličov volebného obvodu Veľké Dvorníky (ďalej len „153 oprávnených voličov“, spolu aj „sťažovatelia 1“), za účasti zvoleného starostu J. Ü. (ďalej len „zvolený starosta“), ktorou namietajú neústavnosť a nezákonnosť volieb starostu obce Veľké Dvorníky (ďalej len „obec“) podľa čl. 129 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa § 59 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“). Ústavnému súdu bola 25. novembra 2014 doručená aj sťažnosť neúspešnej kandidátky na funkciu poslankyne obecného zastupiteľstva obce A. F (ďalej len „sťažovateľka 2“), a 153 oprávnených voličov (ďalej spolu aj „sťažovatelia 2“) a sťažnosť neúspešného kandidáta na funkciu poslanca obecného zastupiteľstva obce J. V. (ďalej len „sťažovateľ 3“), a 153 oprávnených voličov (ďalej spolu aj „sťažovatelia 3“), ktorou namietajú neústavnosť a nezákonnosť volieb poslancov do obecného zastupiteľstva obce, za účasti J. Ü. a E. Ü. (ďalej len „odporcovia“), Strany maďarskej komunity – Magyar Közösség Pártja (SMK-MKP), Čajakova 8, Bratislava (ďalej len „SMK“), a strany SMER – sociálna demokracia (SMER – SD) Súmračná 25, Bratislava (ďalej len „strana SMER-SD“).

Sťažovateľ 1, 2, 3, ako aj 153 oprávnených voličov (spoločne len „sťažovatelia“) sú zastúpení rovnakým právnym zástupcom a vo svojich sťažnostiach uviedli rovnaké argumenty a tvrdenia, ako aj rovnaké právne relevantné dôvody svojich sťažností, ktoré majú preukazovať nezákonnosť a neústavnosť volieb starostu, respektíve poslancov do obecného zastupiteľstva obce.

Sťažovatelia 1, 2 a 3 vo svojich sťažnostiach predovšetkým namietajú, že odporcovia sa dopustili nedovoleného konania počas volebnej kampane, „ako aj dňa 13.11. 2014 po 07:00 hod. rozdávali v obci Veľké Dvorníky jej obyvateľom a teda voličom letáky s volebným programom ako kandidáta na starostu a poslanca obecného zastupiteľstva, pričom okrem tohto letáku rozdávali aj darčkové poukážky v hodnote 5 Eur resp. 10 Eur (manželom) na nákup tovaru v potravinách, ktoré prevádzkuje účastník tohto konania s tým, že každému komu odovzdali leták a teda aj darčkovú poukážku uviedli, aby volili jeho (rozumej účastníka tohto konania) za starostu a poslanca obecného zastupiteľstva a jeho ženu za poslankyňu obecného zastupiteľstva.“.

Sťažovatelia na preukázanie týchto tvrdení predložili dôkazy, kópie darčkových poukazov, kópie volebných plagátov, čestné vyhlásenia oprávnených voličov, ktorých zároveň navrhli vypočuť ako svedkov. Sťažovatelia ďalej vo svojich sťažnostiach tvrdili, že zároveň došlo k porušeniu zákazu volebnej kampane 48 hodín pred začiatkom volieb, keď zvolený starosta, ako aj odporkyňa zabezpečili po obci „dňa 13.11.2014 po 07:00 hod. distribúciu výzvy, v ktorej reagovali na niektoré výroky kandidáta na starostu p. E. T., ktoré odzneli na jeho mítingu, ktorý prebiehal dňa 12.11.2014 od 19:30 hod. do 22:30 hod. Nižšie uvedení svedkovia potvrdzujú, že dňa 12.11.2014 neboli v ich poštovej schránke žiadne volebné a propagačné materiály. Dňa 13.11.2014 po 07:00 hod. obdržali volebný leták kandidáta J. Ü. na post starostu a kandidáta manželky p. E. Ü. na post poslanca obecného zastupiteľstva pre voľby do orgánov samosprávy obcí 2014.“.

Sťažovatelia zhodne vo svojich sťažnostiach ďalej uviedli a namietali, že „kandidát na funkciu poslanca odporca 1 ako aj odporca 2 – E. Ú. mali v čase volieb dňa 15.11.2014 vo volebnej komisii tzv. pozorovateľa a to pani M. E., ktorá je sestrou odporcu 2, ktorá bola aj pri sčítavaní hlasov a rovnako bola prítomná aj vo volebnej miestnosti“. Aj táto skutočnosť podľa názoru sťažovateľov mala ovplyvniť volebné správanie oprávnených voličov v ich neprospech.

Už uvedené skutočnosti a tvrdenia majú preukazovať nezákonnosť volieb a protiústavnosť volieb do orgánov miestnej samosprávy obce a spochybňovať ich výsledky.

Vzhľadom na uvedené sťažovatelia 1 navrhli, aby ústavný súd o ich sťažnosti rozhodol nálezom:

„Ústavný súd Slovenskej republiky vyhlasuje voľby starostu obce Veľké Dvorníky konané dňa 15.11.2014 za neplatné“,

alebo alternatívne nálezom:

„Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje výsledky volieb starostu obce Veľké Dvorníky konané dňa 15.11.2014, výsledok ktorých je zapísaný v zápisnici miestnej volebnej komisie o výsledku volieb v obci do obecného zastupiteľstva a starostu obce zo dňa 15.11.2014.

Účastník konania J. Ť. je povinný uhradiť navrhovateľovi trovy konania vo výške vyplývajúcej z priloženého vyčíslenia.“

Pokiaľ ide o sťažovateľov 2 a 3, títo zhodne navrhli, aby ústavný súd rozhodol týmto nálezom:

„1. Výsledok volieb poslancov obecného zastupiteľstva obce Veľké Dvorníky konaných dňa 15.11.2014 v časti týkajúcej sa zvolenia J. Ť. a E. Ť. za poslancov Obecného zastupiteľstva obce veľké Dvorníky sa zrušuje.

2. J. Ť. a E. Ť. sú povinní spoločne a nerozdielne uhradiť navrhovateľovi trovy konania vo výške vyplývajúcej z priloženého vyčíslenia.“

II.

Ústavný súd sťažnosť podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí a zistil, že právomoc ústavného súdu konať vo veci je daná čl. 129 ods. 2 ústavy.

1. K spojeniu vecí na spoločné prerokovanie

Podľa § 31a zákona o ústavnom súde ak tento zákon neustanovuje inak a povaha veci to nevyklučuje, použijú sa na konanie pred ústavným súdom primerane ustanovenia zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „OSP“).

Zákon o ústavnom súde nemá ustanovenie, ktoré umožňuje spojenie vecí, a preto v súlade s citovanými ustanoveniami je potrebné v konaní použiť na prípadné spojenie vecí primerane ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku.

Podľa § 112 ods. 1 OSP v záujme hospodárnosti konania môže súd spojiť na spoločné konanie veci, ktoré sa u neho začali a skutkovo spolu súvisia alebo sa týkajú tých istých účastníkov.

Prerokované sťažnosti sa týkajú nezákonnosti a neústavnosti volieb do orgánov samosprávy tej istej obce, pričom všetci sťažovatelia uvádzajú rovnaké dôvody svojich sťažností s tým rozdielom, že návrh sťažovateľa 1, ako aj 153 oprávnených voličov smeruje k vyhláseniu neplatnosti volieb starostu obce, respektíve k zrušeniu jeho výsledku, a návrh sťažovateľov 2 a 3 je obsahom a rozsahom použitej argumentácie totožný vrátane predložených a navrhovaných dôkazov a smeruje k zrušeniu výsledku volieb poslancov obecného zastupiteľstva obce v časti týkajúcej sa zvolenia odporcov za poslancov obecného zastupiteľstva obce. Všetci sťažovatelia sú zastúpení tým istým právnym zástupcom.

So zreteľom na úzku vecnú súvislosť, ale aj totožnosť väčšej časti obsahu všetkých troch sťažností a s prihliadnutím na to, že sťažovatelia sú zastúpení tým istým právnym zástupcom, ústavný súd spojil tieto veci na spoločné konanie, tak ako to je uvedené v bode 1 výrokovej časti tohto rozhodnutia.

2. K sťažnosti na neústavnosť a nezákonnosť volieb starostu obce

Vo veci sťažnosti sťažovateľa 1 ako neúspešného kandidáta na funkciu starostu obce a 153 oprávnených voličov ústavný súd z obsahu sťažnosti a jej príloh zistil, že sťažovateľ 1 v označených voľbách na funkciu starostu obce získal 306 hlasov zo 694 odovzdaných hlasov vo volebnom obvode obce. Na základe uvedeného ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ 1 je oprávneným navrhovateľom podľa § 59 ods. 1 zákona o ústavnom súde na podanie ústavnej sťažnosti, ktorou napáda neústavnosť a nezákonnosť volieb starostu obce.

Pokiaľ ide o 153 oprávnených voličov obce, ktorí tiež napadajú neústavnosť a nezákonnosť volieb starostu obce, k sťažnosti je priložený zoznam 153 osôb, ktorý obsahuje náležitosti podľa § 59 ods. 2 zákona o ústavnom súde, pričom vychádzajúc z priloženej kópie zápisnice miestnej volebnej komisie obce o výsledku volieb, uvedený počet osôb presahuje 10 % z celkového počtu oprávnených voličov vo volebnom obvode (908). Ústavný súd konštatuje, že aj títo sú oprávneným navrhovateľom na podanie sťažnosti, ktorou napádajú neústavnosť a nezákonnosť volieb starostu obce.

Sťažnosť sťažovateľa 1 a 153 oprávnených voličov bola podaná v 10-dňovej lehote podľa § 60 ods. 2 zákona o ústavnom súde. Sťažovateľ 1 a 153 oprávnených voličov splnili aj ďalšie zákonné náležitosti sťažnosti, uviedli dôvody, pre ktoré voľby napádajú, s označením dôkazov a navrhli aj rozhodnutie vo veci.

Z uvedených dôvodov ústavný súd sťažnosť sťažovateľa 1 a 153 oprávnených voličov, ktorou napádajú neústavnosť a nezákonnosť volieb starostu obce, prijal na ďalšie konanie, tak ako to je uvedené v bode 2 výrokovej časti tohto rozhodnutia.

Ústavný súd poznamenáva, že v ďalšom konaní o tejto sťažnosti sa účasť politických strán SMK-MKP a strany SMER-SD uvedených v záhlaví tohto uznesenia netýka, pretože tieto politické strany v zmysle § 61 zákona o ústavnom súde nezískali zastúpenie vo voľbách starostu.

3. K sťažnosti na neústavnosť a nezákonnosť volieb poslancov do obecného zastupiteľstva

Ústavný súd zo sťažností sťažovateľov 2 a sťažovateľov 3 a ich príloh zistil, že v oboch prípadoch ide o oprávnených navrhovateľov podľa § 59 ods. 1 zákona o ústavnom súde na podanie sťažnosti, ktorou napádajú neústavnosť a nezákonnosť volieb poslancov do obecného zastupiteľstva obce. Tieto sťažnosti obsahujú aj ďalšie predpísané náležitosti podľa § 60 zákona o ústavnom súde vrátane právneho zastúpenia.

Dôvody týchto sťažností, ktoré by mali mať za následok neústavnosť a nezákonnosť volieb poslancov do obecného zastupiteľstva obce, (iba) v prípade odporcov možno zhrnúť do týchto bodov

- i) nezákonný spôsob vedenia volebnej kampane, keď odporcovia mali spolu s volebnými letákmi „rozdávať“ darčekové poukážky v hodnote 5 eur, resp. 10 eur (tzv. kupovanie hlasov),
- ii) porušenie moratória na volebnú kampaň,
- iii) pochybnosti o regulárnosti podmienok slobodných volieb vyvolaných účasťou pozorovateľky, ktorá je v príbuzenskom vzťahu s odporcami.

Ústavný súd už vo svojich doterajších rozhodnutiach rozlišoval prípravnú fázu volieb (schvaľovanie kandidátnej listiny príslušnou volebnou komisiou, volebná kampaň a pod.) a fázu samotných volieb, keď sa tvorí výsledok volieb (v čase od otvorenia volebných miestností do vyhlásenia výsledkov volieb, kam patrí hlasovanie voličov a spočítavanie hlasov). Konkrétne v rozhodnutí sp. zn. PL. ÚS 50/1999 ústavný súd uviedol, že „Porušenie ústavnosti a zákonnosti v prípravnej fáze volieb môže mať za následok iba vyhlásenie volieb za neplatné [§ 63 ods. 1 písm. a) zákona o ústavnom súde]. Naproti tomu vo fáze samých volieb porušenie ústavnosti a zákonnosti môže mať za následok tak vyhlásenie za neplatné, ako aj zrušenie výsledku volieb podľa § 63 ods. 1 písm. b) zákona o ústavnom súde. V prípade, keď boli zistené také závažné ústavné, resp. zákonné nedostatky, ktoré nemožno kvantifikovať z hľadiska správnosti výsledku, prichádza do úvahy záver o neplatnosti volieb. Naproti tomu základným predpokladom na zrušenie výsledku volieb je podľa názoru ústavného súdu preukázanie takých porušení zákona, ktoré odôvodňujú záver o inom výsledku volieb, ako bol vyhlásený... Preukázaný nedostatok musí byť kvantifikovateľný (napr. výsledky dokazovania nasvedčujú tomu, že zvolený bol iný kandidát, než ktorý bol vyhlásený za zvoleného, kandidujúca strana nedosiahla zákonom ustanovenú percentuálnu hranicu, ústavným súdom bol zistený iný počet platných hlasov než volebnou komisiou a pod.).“.

V danom prípade uvedené dôvody v bodoch i) a ii) sa zjavne týkajú prípravnej fázy volieb a dôvod v bode iii) síce samotného volebného aktu vo volebnej miestnosti, ale

v sťažnosti absentujú námietky alebo dôkazy o tom, že by prítomnosť „spornej“ pozorovateľky vo volebnej miestnosti akokoľvek ovplyvnila rozhodovanie a hlasovanie voličov alebo spočítavanie hlasov volebnou komisiou. Ani jeden z dôvodov teda nenasvedčuje tomu, že by skutočný výsledok hlasovania voličov bol iný než oficiálne vyhlásený volebný výsledok týkajúci sa odporcov (alebo ktoréhokoľvek z kandidátov). Z týchto dôvodov (ak by sa tvrdenia sťažovateľov v konaní pred ústavným súdom preukázali) by bolo možné celkom jednoznačne odvodiť iba záver o neplatnosti volieb podľa § 63 ods. 1 písm. a) zákona o ústavnom súde.

Sťažovatelia 2 a 3 však v texte sťažnosti, ale najmä v návrhu na rozhodnutie ústavného súdu (petite) žiadali výlučne iba zrušiť výsledok volieb poslancov do obecného zastupiteľstva týkajúci sa odporcov.

Relevantná časť petitu vo veci samej znie: „... sťažovatelia žiadajú, aby Ústavný súd vydal nález s nasledovnými výrokmi

Výsledok volieb poslancov obecného zastupiteľstva obce Veľké Dvorníky konaných dňa 15.11.2014 v časti týkajúcej sa zvolenia J. Ü. a E. Ü. za poslancov Obecného zastupiteľstva obce veľké Dvorníky sa zrušuje.“

Ústavný súd je podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde viazaný návrhom na začatie konania. Ústavný súd pravidelne vo svojich rozhodnutiach zdôrazňuje, že jeho viazanosť sa týka aj (alebo predovšetkým) návrhu výroku rozhodnutia (petitu), ktorého sa sťažovateľ domáha. Aj v posudzovanom prípade môže ústavný súd rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovatelia 2 a 3 domáhajú v petite svojich sťažností.

Opätovne, poukazujúc na citované závery z rozhodnutia sp. zn. PL. ÚS 50/1999, od ktorých nie je dôvod sa odchýliť, ústavný súd konštatuje, že medzi petitom v uvedenom znení a dôvodmi posudzovaných sťažností zjavne neexistuje príčinná súvislosť a v okolnostiach prípadu je ho potrebné považovať za nevykonateľný.

Ústavný súd neopomína, že v konaní vo volebných veciach nemožno prioritizovať záujem individuálnych osôb (ako to je v konaní o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy), ale majú na pamäti verejný záujem dbať o ochranu slobodnej súťaže politických síl

v demokratickej spoločnosti (čl. 31 ústavy) v súlade s čl. 30 ústavy. Inými slovami, aj keď každý navrhovateľ celkom prirodzene v petite vyjadruje svoj záujem na usporiadaní veci, existujú názory, že v oblasti verejného práva by sa jeho zneniu nemusela pripisovať absolútna váha, t. j. ústavný súd by vo verejnom záujme mohol rozhodnúť aj nad jeho rámec. Z tohto hľadiska však ústavný súd musí konštatovať, že v danej veci neexistuje pre prípad prijatia týchto sťažností na ďalšie konanie ústavne konformný spôsob, ako sťažnostiam vyhovieť v limitoch svojej právomoci. Aj keby totiž ústavný súd chcel nad rámec petitu pristúpiť k rozhodnutiu o neplatnosti namietaných volieb, bránila by mu v tom skutočnosť, že sťažovatelia 2 a 3 neústavnosť a nezákonnosť voľby poslancov ako celku vôbec nenapádajú, pričom z povahy veci vyplýva, že takéto rozhodnutie súdu by sa muselo týkať všetkých zvolených poslancov obecného zastupiteľstva.

Vzhľadom na všetky uvedené dôvody bolo potrebné sťažnosti sťažovateľov 2 a 3 odmietnuť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnené (bod 3 výrokovej časti tohto rozhodnutia).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. decembra 2014